

โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก

๑. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกข้าวประมาณ ๗๑.๒๒ ล้านไร่ ทั่วประเทศให้ผลผลิตข้าวเปลือก ๓๒.๒๔ ล้านตันต่อปี (หรือ ๒๑.๒๗ ล้านตันข้าวสาร) การปลูกข้าวของไทย ส่วนใหญ่เน้นพึ่งน้ำฝน ซึ่งมีช่วงระยะเวลาเพาะปลูกในเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม ของทุกปี ซึ่งเรียกว่า “ข้าวนาปี” มีผลผลิตประมาณ ร้อยละ ๗๕ ของผลผลิตรวม และอีกร้อยละ ๒๕ เป็นข้าวที่ปลูกนอกฤดูเพาะปลูก ซึ่งจะอาศัยน้ำจากระบบชลประทาน เรียกว่า “ข้าวนาปรัง” ส่งผลให้ผลผลิตข้าวเกินความต้องการของผู้บริโภคค่อนข้างมาก สาเหตุจากมีการขยายพื้นที่ปลูกข้าวและมีการพัฒนาพันธุ์ข้าวอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกันความต้องการบริโภคข้าวของตลาดภายในประเทศมีเพียงปีละ ๑๐-๑๒ ล้านตันข้าวสาร (ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๖๑) และตลาดมีอัตราการเจริญเติบโตในแต่ละปีค่อนข้างต่ำ เนื่องจากระดับของราคาข้าวในตลาดโลกยังคงอยู่ในระดับต่ำจากแรงกดดันของการสำรอง (stock) ข้าวโลกยังมีอยู่ในปริมาณมาก และการค้าข้าวในตลาดโลกมีการแข่งขันรุนแรง โดยเฉพาะการแข่งขันทางด้านราคา มีผลทำให้ราคาข้าวตกต่ำ ทำให้รายได้ และกำไรของเกษตรกรลดลง

จังหวัดสุรินทร์มีพื้นที่ปลูกข้าวประมาณ ๓ ล้านไร่ มีพื้นที่เขตความเหมาะสมในการเพาะปลูกข้าวจำนวน ๑.๖๖ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๖๗ ไร่ และมีพื้นที่เขตความไม่เหมาะสมในการเพาะปลูกข้าวจำนวน ๓.๔๑ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๑๓ (ที่มา : สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๗ จังหวัดนครราชสีมา) ซึ่งในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการเพาะปลูกข้าวจะต้องมีการดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่วนในพื้นที่ที่ไม่มีความเหมาะสมต่อการเพาะปลูกข้าวควรสนับสนุนให้เกษตรกรปรับโครงสร้างการผลิตข้าวมาทำระบบเกษตรกรรมทางเลือกหรือระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย เกษตรกรรมผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ เกษตรธรรมชาติ เกษตรทฤษฎีใหม่ วันเกษตรหรือไร่นาป่าผสม เพื่อลดความเสี่ยงในด้านราคาผลผลิตในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ช่วยฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในไร่นา ลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอกให้มากที่สุด ช่วยให้เกษตรกรมีรายได้จากผลผลิตที่เหลือจากการบริโภค สามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพการเกษตรได้รอดพ้นจากภัยจากภาวะวิกฤต เกิดความมั่นคง และยั่งยืนในการประกอบอาชีพ โดยการน้อมนำแนวพระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ ๙ ในด้านการเกษตร การจัดการดิน การจัดการน้ำ การจัดการป่า ทฤษฎีใหม่ และเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับใช้ให้เกษตรกรอยู่ดีกินดี มีความสุข เกิดแรงบันดาลใจที่จะน้อมนำแนวพระราชดำริ มาเป็นหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ยุทธศาสตร์จังหวัดสุรินทร์ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ด้านการพัฒนาศักยภาพเกษตรและอุตสาหกรรม การเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม กลยุทธ์ที่ ๑.๑ ยกกระตือรือร้นการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีในพื้นที่บ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านเกษตรอินทรีย์และการทำโซนนิ่ง พร้อมเป็นผลผลิตคุณภาพดีสู่ตลาดใหม่และตลาดฮาลาล

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ

๒.๒ เพื่อส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือกให้แพร่หลายสู่เกษตรกร ให้มีอาหารไว้บริโภคอย่างเพียงพอ และมีความยั่งยืนในการประกอบอาชีพ

๒.๓ เพื่อส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าว เป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่น

๓. กลุ่มเป้าหมาย

เกษตรกรตำบลตระแสง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้สมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๓๐ ราย

๔. วิธีการดำเนินการ

๔.๑ สำนักงานเกษตรจังหวัด

๔.๑.๑ การฝึกอบรมเกษตรกร

๑) สำนักงานเกษตรจังหวัดจัดทำแผนและดำเนินการจัดฝึกอบรมเกษตรกรเพื่อปรับแนวคิด เรื่อง เกษตรกรรมทางเลือก/เกษตรกรรมยั่งยืน/เศรษฐกิจพอเพียง การจัดการฟาร์ม การจัดทำแผนผังฟาร์ม แผนการผลิต ปฏิทินการปลูกพืช และการจัดทำบัญชีฟาร์ม โดยเน้นให้จัดในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หรือ ศพก. เครือข่าย ที่มีความพร้อมและสามารถเป็นต้นแบบเกษตรกรรมทางเลือกได้เป็นลำดับแรก

๒) สำนักงานเกษตรจังหวัดจัดทำแผนและดำเนินการจัดฝึกอบรมและศึกษาดูงานให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ โดยเน้นการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น เช่น การเพาะเห็ด การปลูกผัก การขยายพันธุ์พืช และการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ โดยเน้นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หรือ ศพก. เครือข่าย ที่มีความพร้อมและสามารถศึกษาดูงานได้เป็นลำดับแรก

๔.๑.๒ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

สำนักงานเกษตรจังหวัด จัดหา/จัดซื้อปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่ตามแผนการผลิตและความต้องการของเกษตรกร โดยการจัดซื้อปัจจัยการผลิตให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ส่งมอบให้สำนักงานเกษตรอำเภอ ระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ถึง ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๒

๔.๑.๓ การติดตามผลการดำเนินงานโครงการฯ

สำนักงานเกษตรจังหวัดวางแผนและติดตามกำกับดูแลการดำเนินงานโครงการฯ ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการฯ

๔.๑.๔ การรายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ

สำนักงานเกษตรจังหวัดติดตามงานถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ พร้อมจัดทำวิดิทัศน์ และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการฯ ให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ

๔.๒ สำนักงานเกษตรอำเภอ

๔.๒.๑ การประชาสัมพันธ์โครงการฯ

สำนักงานเกษตรอำเภอประชาสัมพันธ์โครงการฯ ผ่านช่องทางต่างๆ ให้เกษตรกรได้รับทราบวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานโครงการฯ เงื่อนไขการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ ประกอบด้วยคุณสมบัติของเกษตรกร การรับสมัครเกษตรกร วัน เวลา และสถานที่รับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ

๔.๒.๒ การรับสมัครเกษตรกร

สำนักงานเกษตรอำเภอรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดรายละเอียดตามแบบฟอร์มการขอสมัครเข้าร่วมโครงการฯ และตรวจสอบคุณสมบัติเกษตรกรให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดหากไม่สามารถมาสมัครได้ด้วยตนเองให้ทำหนังสือมอบอำนาจให้บุคคลในครอบครัว เป็นผู้มีอำนาจในการสมัครเข้าร่วมโครงการฯ แทน

๔.๒.๓ การบันทึกข้อมูล

สำนักงานเกษตรอำเภอเก็บรวบรวมใบสมัครเข้าร่วมโครงการฯ และบันทึกข้อมูลเกษตรกรที่สมัครเข้าร่วมโครงการฯ ลงในระบบโปรแกรมบันทึกข้อมูลของโครงการฯ

๔.๒.๔ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

สำนักงานเกษตรอำเภอรับมอบปัจจัยการผลิตจากสำนักงานเกษตรจังหวัด และดำเนินการส่งมอบปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกรที่สมัครเข้าร่วมโครงการฯ

/๔.๔ การติดตาม...

๔.๒.๕ การติดตามผลการดำเนินงานโครงการฯ

สำนักงานเกษตรอำเภอวางแผนและติดตามการดำเนินโครงการฯ ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการฯ

๔.๒.๖ การรายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ

สำนักงานเกษตรอำเภอสรุปผลการดำเนินงานโครงการฯ ส่งให้สำนักงานเกษตรจังหวัด ภายในวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๒

๕. สถานที่

๕.๑ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) หรือ ศพก.เครือข่าย อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

๕.๒ ที่ทำการกลุ่มในพื้นที่ตำบลตระแสง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือน ธันวาคม ๒๕๖๑ – เดือน กันยายน ๒๕๖๒

๗. งบประมาณ

๗.๑ กิจกรรมการบริหารโครงการ งบประมาณ ๓,๐๐๐ บาท

ค่าเบี้ยเลี้ยงและพาหนะเจ้าหน้าที่ในการชี้แจงโครงการ ติดตามและถอดบทเรียนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพร้อมจัดทำวีดิทัศน์เกษตรกรต้นแบบ จำนวน ๒ ครั้ง

๗.๒ กิจกรรมการดำเนินงาน

๗.๒.๑ จัดอบรมเพื่อปรับแนวคิดเกษตรกร งบประมาณ ๑๐,๕๐๐ บาท

๑) ค่าอาหารเกษตรกรจำนวน ๓๐ รายๆ ละ ๑ มื้อๆ ละ ๑๒๐ บาท
เป็นเงิน ๓,๖๐๐ บาท

๒) ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มเกษตรกร จำนวน ๓๐ รายๆ ละ ๒ มื้อๆ ละ ๓๕ บาท
เป็นเงิน ๒,๑๐๐ บาท

๓) ค่าพาหนะเกษตรกร จำนวน ๓๐ รายๆ ละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท

๔) ค่าตอบแทนวิทยากร จำนวน ๒ ชั่วโมงๆ ละ ๖๐๐ บาท เป็นเงิน ๑,๒๐๐ บาท

๕) ค่าวัสดุประกอบการฝึกอบรม เป็นเงิน ๖๐๐ บาท

รวม ๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๐,๕๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นห้าร้อยบาทถ้วน)

๗.๒.๒ จัดฝึกอบรมและศึกษาดูงาน งบประมาณ ๑๐,๕๐๐ บาท

๑) ค่าอาหารเกษตรกรจำนวน ๓๐ รายๆ ละ ๑ มื้อๆ ละ ๑๒๐ บาท
เป็นเงิน ๓,๖๐๐ บาท

๒) ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มเกษตรกร จำนวน ๓๐ รายๆ ละ ๒ มื้อๆ ละ ๓๕ บาท
เป็นเงิน ๒,๑๐๐ บาท

๓) ค่าพาหนะเกษตรกร จำนวน ๓๐ รายๆ ละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท

๔) ค่าตอบแทนวิทยากร จำนวน ๒ ชั่วโมงๆ ละ ๖๐๐ บาท เป็นเงิน ๑,๒๐๐ บาท

๕) ค่าวัสดุประกอบการฝึกอบรม เป็นเงิน ๖๐๐ บาท

รวม ๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๐,๕๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นห้าร้อยบาทถ้วน)

๗.๓ กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต

สนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๓๐ ราย ๆ ละ ๑ ไร่ ๆ ละ ๓,๐๕๐ บาท งบประมาณ ๙๑,๕๐๐ บาท
รวม ๓ กิจกรรม เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๑๕,๕๐๐ บาท (หนึ่งแสนหนึ่งหมื่นห้าพันห้าร้อยบาทถ้วน)

/๘. ผู้รับผิดชอบ...

๘. ผู้รับผิดชอบโครงการ

๘.๑ สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์

๑) นายสมนึก ปลอดทอง ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ

๒) นางสกาวัฒน์ ทัดศรี ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๘.๒ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุรินทร์

๙. ตัวชี้วัดโครงการ

๙.๑ เชิงปริมาณ มีพื้นที่เกษตรกรรมทางเลือกเพิ่มขึ้น ๓๐ ไร่

๙.๒ เชิงคุณภาพ จำนวนเกษตรกรร้อยละ ๗๐ ที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้มีแนวคิดปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นเกษตรกรรมทางเลือก

๑๐. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรที่ปลูกข้าวได้รับการปรับแนวคิดด้านการผลิตเพื่อความยั่งยืน และได้รับการส่งเสริมอาชีพระยะสั้นเพื่อเสริมรายได้ โดยน้อมนำแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการประกอบอาชีพ

๑๑. ผู้เสนอโครงการ

- เสนอโครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก งบประมาณ ๑๑๕,๕๐๐ บาท (หนึ่งแสนหนึ่งหมื่นห้าพันห้าร้อยบาทถ้วน)

(นายพีรเดช สายแก้ว)

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ
รักษาราชการแทน เกษตรจังหวัดสุรินทร์

๑๒. ผู้เห็นชอบโครงการ

- เห็นชอบโครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก งบประมาณ ๑๑๕,๕๐๐ บาท (หนึ่งแสนหนึ่งหมื่นห้าพันห้าร้อยบาทถ้วน)

(นายพรพจน์ บันฑิตยานุรักษ์)

รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์

๑๓. ผู้อนุมัติโครงการ

- อนุมัติโครงการโครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก งบประมาณ ๑๑๕,๕๐๐ บาท (หนึ่งแสนหนึ่งหมื่นห้าพันห้าร้อยบาทถ้วน)

(นายประภัสสร มาลากาญจน์)

ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์

๒๗ พ.ย. ๒๕๖๑

กำหนดการฝึกอบรมหลักสูตร ปรับแนวคิดในการปลูกพืชทางเลือกใหม่
โครงการส่งเสริมเกษตรกรกรมทางเลือก
วันที่.....
ณ

วันที่.....

- เวลา ๐๘.๐๐ – ๐๘.๓๐ น. ลงทะเบียน
- เวลา ๐๘.๓๐ – ๐๙.๐๐ น. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการส่งเสริมเกษตรกรกรมทางเลือก
โดย หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์
กล่าวเปิดการอบรมโครงการส่งเสริมเกษตรกรกรมทางเลือก
โดย หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์
- เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น. การบรรยาย เรื่อง เกษตรกรมทางเลือก
โดย เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุรินทร์/เกษตรกรต้นแบบ
- เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. การบรรยายและฝึกปฏิบัติ เรื่อง การจัดทำแผนการผลิต
โดย เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุรินทร์/เจ้าหน้าที่สำนักงาน
เกษตรจังหวัดสุรินทร์
- เวลา ๑๕.๐๐ – ๑๗.๐๐ น. การบรรยายการบรรยายและฝึกปฏิบัติ
เรื่อง การจัดทำแผนผังฟาร์ม/ปฏิทินการปลูกพืช
โดย เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุรินทร์/เจ้าหน้าที่สำนักงาน
เกษตรจังหวัดสุรินทร์

หมายเหตุ. รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม เวลา ๑๐.๓๐ – ๑๐.๔๕ น. และ เวลา ๑๕.๐๐ – ๑๕.๑๕ น.
รับประทานอาหารกลางวัน เวลา ๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น.
รับประทานอาหารเย็น เวลา ๑๗.๐๐ – ๑๘.๐๐ น.

กำหนดการฝึกอบรม หลักสูตร การอบรมเชิงปฏิบัติการการปลูกพืชทางเลือกใหม่
โครงการส่งเสริมเกษตรกรกรมทางเลือก
วันที่.....

ณ

วันที่.....

เวลา ๐๘.๐๐ – ๐๘.๓๐ น.

ลงทะเบียน

เวลา ๐๘.๓๐ – ๐๙.๐๐ น.

ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการส่งเสริมเกษตรกรกรมทางเลือก
หลักสูตร การอบรมเชิงปฏิบัติการการปลูกพืชทางเลือกใหม่
โดย หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์
กล่าวเปิดการอบรมโครงการส่งเสริมเกษตรกรกรมทางเลือก
หลักสูตร การอบรมเชิงปฏิบัติการการปลูกพืชทางเลือกใหม่
โดย เกษตรจังหวัดสุรินทร์

เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น.

การบรรยาย เรื่อง ระบบการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม
(Zoning by Agri-Map)
โดย เจ้าหน้าที่จากสถานีพัฒนาที่ดินสุรินทร์

เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.

การบรรยายและฝึกปฏิบัติ เรื่อง การปลูกพืชทางเลือกใหม่/เกษตรผสมผสาน
โดย ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

เวลา ๑๖.๐๐ – ๑๗.๐๐ น.

สรุปผลการฝึกอบรมและเดินทางกลับ
โดย เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์

หมายเหตุ.

รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม เวลา ๑๐.๓๐ – ๑๐.๔๕ น. และ เวลา ๑๕.๐๐ – ๑๕.๑๕ น.

รับประทานอาหารกลางวัน เวลา ๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น.

รับประทานอาหารเย็น เวลา ๑๗.๐๐ – ๑๘.๐๐ น.